

вигаданими чи прототипізованими героями з їх житейським досвідом і колізіями, а універсальна територіально-духовна галактика, своєрідний просторово-ментальний універсум, що є своєрідною моделлю реального життя в його мистецьких образно-пластичних формах. Письменник планомірно і на високому науковому рівні заповнює лакуни літературного і мистецького життя України минулих епох, показуючи високу духовну сутність і масштабність давньої української літератури, набутки якої живлять і прозу самого дослідника.

Візія України заґрунтована на універсальності бачення світу як космічного простору, викликана необхідністю простежити історію душі індивіда, який віками вибудовував своє "я", спромагався на історичне зростання духовності вже на рівні національного світогляду. У своїх творах письменник вибудовує цілісну систему філософського осягнення буття українця, пізнання його ментальності крізь часи – на тисячолітньому шляху, начебто перекидаючи умовні містки через епохи, створюючи певні перегуки й асоціації, ведучи тим самим своєрідний діалог віків, у центрі якого – завше людина рефлексуюча, бита сумнівами між моральними максимами та поняттям гріха, яка через болючі пошуки сенсу існування йде до самої себе.

В творах Валерія Шевчука майже всі герої перейняті абсурдністю життя, ескапізмом. Їх з'їдає, мучить туга від неможливості реалізувати себе в абсурдному світі. Багато з них змиряється, дехто знаходить рівновагу в природі, але вона нетривка. Дослідники (Л.Тарнашинська) бачать тут "нудьгу" Жан-Поль Сартра, Ясперсів "страх", Гайдеггерову "тривогу", безнадійне бунтарство Камю, вічну невдоволеність, яка спонукає починати все спочатку і спочатку.

У Шевчука, однак, це, власне, не бунт, а протистояння. Герой не повстає проти долі, а прагне самодостатності як істинної форми буття. Вільним вибором людської особистості можна побороти абсурд існування, навіть якщо цей вибір – смерть ("Птахи з невидимого острова").

Своєрідною ідейно-естетичною вершиною, куди тяжіли пошуки письменником України в собі і в народі став роман "Тіні зникомі". Унікальний за тематикою і жанром, він сублімував у собі найкраще зі світоглядних шукань та творчих набутків. Люди малі, звичайні, виростають тут до універсального відчуття не тільки себе, але й світу в абстрактному його розумінні. Це дідичі – еліта України, світ для яких уже не безпредметна просторинь, а насамперед власний дім і вітчизна. Їх пошуки сенсу буття ведуть до усвідомлення цього смислу як праці для роду і народу, а не служби чужій землі й чужому, ворожому до України, урядові.

Українська історія у всіх її філософських вимірах, морально-етичних екстремах постає в "Тінях зникомі" на загальнолюдському тлі, проростає завдяки майстерності письменника, філософському способу його мислення в сучасність, говорить мовою сучасних проблем, застерігає, нагадує, вчить.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусів С. Модус національної ідентичності: львівський текст 30-х років ХХ ст. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка – Тернопіль: Джура, 2000. – 340 с.
2. Андрусів С. У лісі людської душі: [Про повість "Три листки за вікном"] // Жовтень. – 1988. – №1. – С. 107-111.
3. Андрухович Ю. Оповідач історій // Кур'єр Кривбасу. – 1999. – 19 серпня. – С. 7-8.
4. Бакула Б. Польська інтеліґенція: сучасність і спадщина попереднього періоду // Сучасність. – 2002. – №1. – С. 46-55.
5. Бахтин М. Автор и герой в эстетической деятельности // Литературно-критические статьи. – Москва: Художественная литература, 1986. – С. 5-26.
6. Бахтин М. Формы времени и хронотопа в романе // Литературно-критические статьи. – Москва: Художественная литература, 1986. – С. 121-291.
7. Бердяев М. Національність і людство // Сучасність. – 1993. – №8-9. – С. 148-156.
8. Беляєва Н. Історична проза Валерія Шевчука в інтертекстуальному аспекті // Слово і час. – 2001. – № 4. – С. 58-64.
9. Білецький Л. Історія української літератури. Частина перша (народня словесна творчість): Курс лекцій. – Регенсбург – Берхтесгаден, 1947. – 115 с.
10. Бледних Т. Риси та ознаки творчого стилю Валерія Шевчука // Сучасний погляд на літературу: Наук. збірник Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. – К., 1999. – Вип.1. – С. 96-101.

Квацяла Г.

Науковий керівник – проф. Палихата Е.Я.

МЕТОДИКА ЗАСВОЄННЯ ЧАСТКИ УЧНЯМИ СЬОМОГО КЛАСУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Комунікативно-прагматичне спрямування курсу української мови у середній школі зумовило необхідність удосконалення методики навчання морфології як складової частини граматики. Морфологія схожа на «скелет», на якому прикріплюються знання, які тісно пов'язані з іншими мовними розділами – лексикою, словотвором, синтаксисом тощо. Формування у школярів граматичних понять – актуальна проблема методики навчання української мови. Упродовж останнього десятиріччя минулого століття простежується тенденція розгляду мови крізь фокус мовленнєвої діяльності. Провідні лінгвісти, психологи, педагоги розробляють комунікативні напрями дослідження лінгводидактики, пов'язані з вивченням

морфології. Методична наука, опираючись на лінгводидактичні закономірності, принципи, методи і прийоми навчання морфології, зокрема службових частин мови, починає актуалізувати увагу на комунікативно-діяльнісному підході, який значною мірою сприяє сучасному розв'язанню проблеми інтенсифікації навчання школярів.

Розглянемо, наприклад, фундаментальні дослідження часток, їх складу і ролі в мовленні. Результати цих досліджень представлені в роботах О.О. Шахматова, В.В. Виноградова, О.М. Пешковського, Н. Ю. Шведової, Д.С. Светлишева, інших. Так, О.О. Шахматов першим звернув увагу на необхідність виділення цієї групи слів у самостійну частину мови, аналізуючи всього вісім часток [6, с. 83]. Враховуючи функціонально-комунікативні аспекти, частки української мови належать до так званих дискурсивних слів, тобто одиниць, які формують структуру тексту, забезпечують його цілісність, зв'язність. Вони вносять у текст його інформаційний складник, синтетичний комунікативний смисл семантико-прагматичного характеру [1, с. 4].

Г.Т. Шелехова зазначає, що під час опису часток учені враховують різні аспекти: семантичної та функціональної характеристики, генетичний зв'язок з іншими частинами мови, структуру. Тому погляди дослідників на частки розходяться: одні підкреслюють службовий характер часток, інші – знаходять у частках лексичні значення. Звідси виникло багато класифікацій часток у науковій і навчальній літературі [7, с. 10].

Відзначимо, що проблема навчання морфології української мови у вітчизняній лінгводидактиці досліджена недостатньо. Відомі дослідження Л.М. Симоненкової, що стосуються методики вивчення іменника; К.Л. Бурди, яка студіювала методику вивчення прийменника; Е. Я. Палихати, яка запропонувала шляхи опрацювання числівника, а також особливих форм дієслова – дієприкметника і дієприслівника); Нагрибельна І.А., що працювала над вивченням службових частин мови у *сьомому класі* загальноосвітньої школи.

Актуальність дослідження методики засвоєння частки учнями *сьомого класу* загальноосвітньої школи зумовлена пошуком ефективних шляхів удосконалення знань про частку, формування умінь і навичок щодо їх написання і використання в усномовленнєвій діяльності, потребою збагачення лінгводидактики ефективною методикою роботи над службовими частинами мови. Це дослідження стосується одночасно студіювання комунікативно-діялісного і правописного аспектів.

Мета статті – запропонувати методику засвоєння частки як службової частини мови.

Реалізація поставленої мети вимагає розв'язання відповідних завдань:

1) проаналізувати й узагальнити лінгводидактичні та психологічні основи формування наукових понять у школярів;

2) виявити рівень знань, умінь і навичок, що стосуються правописної і комунікативної компетенції семикласників шляхом проведення констатувального зрізу;

3) розробити програму експериментального вивчення частки у правописному і комунікативному аспектах: дібрати методи, прийоми і засоби засвоєння знань, формування відповідних умінь і навичок; перевірити ефективність і доцільність експериментальної методики.

Узагальнивши лінгводидактичні та психологічні основи формування наукових понять, пов'язаних із вивченням частин мови школярів основної школи, робимо висновок, що проблему навчання частин мови у психологічному аспекті розглядали Л.С. Виготський, І.О. Зимня, Ю.І. Пассов, І.О. Синиця, О.М. Шахнарович, Н.Ю. Юр'єва та ін. Аналіз психологічних досліджень дозволив дійти висновку, що засвоєння часток вимагає осмислення їх семантики, граматичних і стилістичних функцій. Цей процес пов'язаний із формуванням комунікативних умінь і навичок учнів основної школи, який особливо актуалізується у 5-7 класах, коли настає сензитивний період засвоєння граматичних явищ. Саме цей етап навчання вимагає урахування мотивів мовленнєвої діяльності, фаз породження мовлення, вибору таких сензитивних мовленнєвих дій, що забезпечують їх готовність до подальшого мовленнєвого самоздосконалення.

Сучасна лінгвістична теорія про частки дозволяє уточнити лінгводидактичні засади вивчення службових частин мови, спрямувати цей процес у функціонально-стилістичне русло. Системні знання про їх лінгвістичну природу, функціональну роль у мовленні сприятимуть мовленнєвому розвитку школярів. Відповідна спрямованість уроків може бути досягнута, зокрема, зверненням до спеціального дидактичного матеріалу, побудованого на зв'язних текстах, що дозволяє найбільш виразно показати тексто- і стилетворчу функції часток у мовленні.

Робота над темою «Частка» детермінується загальнодидактичними принципами навчання – вихідними теоретичними положеннями, керуючись якими, учитель обирає засоби навчання: дидактичний матеріал, методи і прийоми його вивчення, організацію навчання тощо. В основу методичної системи покладено загальнодидактичні принципи: науковість, наступність і перспективність, доступність, зв'язок із мовленнєвою практикою тощо.

К.М. Плиско наводить специфічні принципи навчання частки, до яких належать:

1) зв'язок морфології з фонетикою, лексикою та іншими розділами;

2) засвоєння частин мови на синтаксичній основі;

3) поєднання навчання морфології з розвитком мовлення учнів.

Ураховавши різні підходи до класифікації методів навчання, О.М. Біляєв обґрунтовує свою систему методів, що відповідає характеру навчального процесу. Він виділяє такі способи опрацювання частин мови:

1) учитель викладає (розповідає, пояснює) матеріал – учні слухають;

2) учитель і учні обмінюються думками з питання, що вивчається, завдяки чому доходять потрібних висновків та узагальнень, формулюють визначення, правила;

3) учитель організовує спостереження учнів над виучуваними фактами і явищами з наступним колективним обговоренням їх наслідків;

4) учні під керівництвом учителя самостійно здобувають знання за підручником та іншими джерелами;

5) учні шляхом виконання практичних завдань і вправ здобувають потрібні знання за підручником та іншими джерелами» [2, с. 59].

Отже, робота над темою «Частка» ґрунтується на загальнодидактичних і специфічних принципів навчання, до яких належать:

- 1) зв'язок із фонетикою, лексикою та іншими розділами;
- 2) навчання частки на синтаксичній основі;
- 3) засвоєння знань про частку у поєднанні з розвитком зв'язного мовлення.

Основними методами вивчення частки в школі є усний виклад учителем матеріалу (розповідь, пояснення), бесіда вчителя з учнями, спостереження учнів над мовою, робота з підручником, метод вправ.

Для ефективного засвоєння частки запропоновано формувальну програму вивчення частки (6 уроків), яка відрізняється від чинної тим, що в ній запропоновано:

1) засвоєння теоретичного матеріалу про частку за допомогою асоціативної, електронної та демонстраційної методик;

2) створення системи вправ для формування відповідних умінь і навичок (підготовчі, вступні, тренувальні і завершальні; аналітичні, конструктивні, творчі);

3) використання наочності і технічних засобів навчання під час вивчення теоретичного матеріалу і його засвоєння на практичному рівні.

Засвоєння знань про частку відбувається не тільки за допомогою методу розповіді (пояснення, слова учителя), але й обов'язково з використанням наочності, оформленої в кольорах. Учитель продумує використання кольорів, оскільки кожна частина мови позначається своїм кольором чи відтінком. Наприклад, іменник – червоний, прикметник – синій, числівник – коричневий, займенник – жовтий, дієслово – зелений, прислівник – фіолетовий, прийменник – рожевий, сполучник – вишневий, частка – оранжевий, вигук – голубий. Тоді речення «Хай буде мир на всій планеті!», виражене у кольорових прямокутниках, матиме такий вигляд: «оранжевий, зелений, червоний, рожевий, жовтий, червоний».

Таблиці для пояснення того чи іншого явища про кожну частину мови, зокрема й частку, також використовуються в кольорах. Пояснюючи матеріал про частку, використовуємо оранжевий колір для їх позначення. Наприклад, частки *хай, ніби, що то за, ось, ген, бо, же, таки, от* учитель демонструє в оранжевому кольорі. Отже, службові частини мови мають три теплі кольори – прийменник – рожевий, сполучник – вишневий, частка – оранжевий, – які використовуються під час пояснення вчителя і демонстрування ним прикладів. Учні вже при спогляданні самого кольору впізнають відповідний різновид службових частин мови і легше запам'ятовують, що прийменник стоїть біля іменників і займенників (*у мамі, на зеленому полі, біля нього*), сполучник – біля однорідних членів речення (*і, й, та, ні-ні, або-або*), у складнопідрядних і складносурядних реченнях для сполучення простих речень (*тому що, коли, якщо, щоб, хоч, дарма що, мов, начебто, як*), частка – для надання відтінків (*якраз, нумо, бодай*) – **модальні**, заперечення (*не, ні, ani*) – **заперечні**, або утворення нових форм (*б, хай*) – **формотворчі**.

Пояснення про частку обов'язково відбувається у порівнянні її з іншими службовими частинами мови, оскільки вони є не тільки різними але й схожими, наприклад:

- 1) порівняльний чи умовний сполучник *як* і питальна частка *як*;
- 2) з'ясувальний чи обставинний (причина) сполучник *що* і оклична частка *що* та ін.

Саме однакове звучання негативно впливає на розрізнення учнями службових частин мови. Тому учитель має звертати увагу школярів на призначення проблемно розрізнявальних службових частин мови, продемонструвати ці явища на прикладах речень за допомогою таблиць із використанням умовно дібраних кольорів до частин мови.

Теоретичному вивченню мовного матеріалу сприяють засоби навчання (наочні, електронні), спрямовані на засвоєння знань. Засоби навчання можна поділити на такі види: 1) вербальні; 2) візуальні; 3) вербально-візуальні; 4) аудіовальні; 5) аудіовізуальні.

Першою основною частиною експериментальної програми вивчення частки є засвоєння знань учнів за допомогою теоретичних методів навчання, наочності й технічних засобів навчання. Експериментальна програма вивчення частки опирається також на систему вправ для формування відповідних умінь і навичок: розрізнення частки й інших службових частин мови, призначення часток і їх написання.

Для створення системи вправ потрібно знати відомі в лінгводидактиці їх класифікації, і вибрати ті, що спрямовані на вивчення морфології у 6-7 класах загальноосвітньої школи. Закріплення морфологічних умінь і навичок, зокрема й частки, проводиться за допомогою підготовчих, вступних, тренувальних (9 трьох видів) і завершальних вправ, що тісно пов'язані з етапами уроку, а також у процесі проведення аналітичних, синтетичних, конструктивних і творчих вправ, які, у свою чергу, впливають на діяльність учнів під керівництвом учителя, спрямовану на аналізування мовних явищ, концентрування уваги на використанні набутих знань для застосування їх на практиці, у творчому процесі на рівні усного і писемного мовлення.

Відомі у методиці навчання української мови аналітичні, синтетичні, конструктивні і творчі вправи передбачають дотримання послідовності й наступності, перехід від простого до складного, від поступової роботи за зразком під керівництвом учителя до самостійного, а згодом і творчого виконання завдань. Практичне засвоєння часток розпочинається за допомогою аналітичних вправ, мета яких навчити учнів розрізнявати частки й інші частини мови. Для цього попередньо пригадуються визначення прийменника, його призначення, сполучника і його призначення, тоді – частки і її призначення. Другим кроком є повторення класифікації часток за значенням – формотворчих, заперечних і модальних і їх призначенням.

У першій вправі пропонуються речення для розрізнення службових частин мови, у другій – на розрізнення груп часток за значенням.

Синтетичні вправи передбачають виконання завдань на основі аналітичних вправ, а саме: 1) класифікації поданих часток, розподілення їх за групами, пояснення наявних орфограм; 2) відшукування помилок у написанні часток з іншими частинами мови, зокрема *бо, но, то, от, таки*, часток, що складаються з двох слів (*що за, навряд чи, трохи не, ще й, чи не*); 3) поясненні написання разом чи окремо не і ні з різними частинами мови.

Відзначимо, що синтетичні вправи можуть виконуватись і без попередніх аналітичних, але обов'язково супроводжуються внутрішньою аналітичною роботою мислення, у процесі якої здійснюється контроль за правильністю написання часток, що співзвучні з іншими частинами мови, зокрема: *і* зі сполучником сурядності; *як, хоч, чи, мов, наче, немов, неначе, мовби* – зі сполучниками підрядності; *точно, справді, рівно* – із прислівниками; *саме* – із займенником (але з наголосом на другому складі). стосуються побудови речення, поєднання слів» тощо. Мислення й аргументація у цих вправах стосується з'ясування ролі частки в реченні (контекстуальне значення) із застосуванням визначення частки. Аналітичні і синтетичні вправи використовуються на різних етапах навчання і є основою для проведення складніших завдань.

То ж на рівні аналізу і синтезу вивченого матеріалу залежно від ступеня самостійності і пізнавальної активності учнів вправи на вивчення службових частин мови діляться на: 1) відтворювальні, 2) конструктивні, 3) творчі. *Відтворювальні вправи* (інакше – за зразком, за аналогією) полягають у спостереженні за часткою, її аналізі, записі речень із наслідуванням зразка, створенні аналогічних прикладів. *Конструктивні вправи* стосуються побудови і перебудови речень із використанням часток. Їх мета – удосконалення й закріплення набутих знань і вмій про частку. Завдання конструктивних вправ такі: 1. Знайти в реченні частки, пояснити їх написання і вживання. 2. Побудувати речення з використанням різних груп часток за значенням, пояснити потребу їх використання. 3. Пояснити у поданих реченнях ознаки часток (надає відтінки значенню, служить для утворення окремих граматичних форм. 4. Пояснити сумнівні випадки написання часток *єгез, якраз, невже*, у поясненні доцільно вдатися до прийому заміни синонімом – частками *так, саме, хіба*. Зробити висновок: якщо така заміна можлива, то слово слід писати разом. Далі – порівняти пару речень: Тоді якраз (*саме*) починалися жнива. – Ми почули, як раз щось сильно стукнуло, а потім – вдруге.

Творчі вправи передбачають повну самостійність виконання. Тому важливо сформулювати завдання так, щоб не сковувати творчої ініціативи учня, наприклад, складання речень чи тексту з вивченими групами часток: 1) за сюжетним малюнком чи їх серією; 2) на основі власних спостережень за змінами в природі; 3) за змістом переглянутого фільму чи сюжетом важливої події; 4) на основі природних ситуацій, що склалися в навколишньому середовищі. 5) з формотворчими, заперечними частками чи модальними частками (питальними, окличними, стверджувальними, підсилювальними, видільними, обмежувальними, спонукальними, означальними, власне модальними). Творчі вправи проводяться систематично, послідовно, цілеспрямовано для активної підготовки школярів до різних видів творчих робіт.

М. Р. Львов пропонує свою класифікацію вправ, зокрема: 1) спостереження за використанням часток і виконанням їх ролі в реченнях; 2) аналіз речень і цілих компонентів тексту із поясненням значення часток, використаних у них; 3) відшукування емоційних часток у діалогічних текстах усного мовлення; 4) складання власних речень чи зв'язного тексту з уживанням часток, обґрунтування їх застосування; 5) виявлення орфографічних помилок у написанні часток разом, окремо або через дефіс, обґрунтування їх уживання [4, с. 63-164].

Отже, вправи, елементом яких є також застосування кольористики, складають важливу частину практичної роботи, спрямованої на краще засвоєння частки й інших службових частин мови.

Нами було розроблено програму експериментального вивчення частки у правописному і комунікативному аспектах: підібрано методи, прийоми і засоби засвоєння знань, формування відповідних умінь і навичок; перевірено ефективність і доцільність експериментальної методики.

Проведене експериментальне дослідження дозволило зробити ряд висновків:

- запропонована система вправ є ефективною і може бути запропонована вчителям для застосування на уроках рідної мови під час вивчення частки;
- підвищенню ефективності формування правописних умінь і навичок при вивченні частки сприяє системний характер тренувальних вправ: аналітичних, конструктивних і творчих;
- запропонована в дослідженні методика формування орфографічних умінь сприяє загальному інтелектуальному розвитку школярів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можна використовувати студентам під час проходження педагогічної практики і вчителям української мови у процесі педагогічної роботи.

Проблема, розгорнута в роботі, потребує подальшого дослідження, що стосується вироблення нових методів і прийомів, які сприяли б покращенню вивчення української мови, її вдосконаленню для формування культури усного і писемного мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранов А.Н. Путеводитель по дискурсивным словам русского языка / А.Н. Баранов, В.А. Плунгян, Е.В. Рахилина. – М. : Помовский и партнеры, 1993. – 210 с.
2. Біляєв О.М. Удосконалення методів навчання української мови / О.М. Біляєв // Українська мова і література в школі. – 1967. – №11. – С. 58 – 67.
3. Горпинич В.О. Морфологія української мови / В.О. Горпинич. – К. : Академія, 2004. – 337 с.
4. Львов М.Р. Словарь-справочник по методике русского языка / М.Р. Львов. – М. : Просвещение, 1988. – 240 с.

5. Плиско К.М. Теорія і методика навчання української мови в середній школі / К.М. Плиско. – Харків : ХДПУ, 2001. – 145 с.
6. Шахматов А.А. Синтаксис русского языка / А.А. Шахматов. – Ленинград : Наркомпроса РСФСР, 1941. – 624 с.
7. Шелехова Г.Т. Особливості вивчення розділу «Частка» у 7 класі / Г.Т. Шелехова // Українська мова і література в школі. – К., 2004. – №7 –8. – С. 10 – 14.

Пасічник М.

Науковий керівник – доц. Бачинська Г.В.

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА СУЧАСНОЇ ЕРГОНІМІЇ М. ТЕРНОПОЛЯ

З 90-х років ХХ ст. у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві стрімко розвивається ергономіка – наука про власні назви певного об'єднання людей: організації, партії, установи, магазини, ресторани, перукарні та ін. [2;56]

Вивченню ергонімів присвячені роботи російських мовознавців – А.В.Беспалової, Т. П. Романової, О. Г. Мікіної, М. В. Шинкевича. Ергонімію різних ареалів української мови представлено у працях О. О. Белея (ергонімія Закарпаття), Н. В. Кутузи (енергонімікон м. Одеси), С.О. Шестакової (ергонімія Харківської та Сумської областей), М. М. Цілини (ергонімія м.Києва).

Мета нашого дослідження – джерельна база ергонімів м. Тернополя, оскільки цей матеріал ще не аналізувався. Ергонімія м. Тернополя досліджувалася у кандидатській дисертації Ю. Деремєнди, але об'єктом цієї праці була рекламна функція ергонімів.

Наші спостереження за ергонімією Тернополя показують, що на підставі джерела їх походження власні назви підприємств Тернополя, незважаючи на надзвичайну широту їх лексичної бази, можна поділити на такі групи: 1) гідроніми відонімного походження; 2) ергоніми відапелятивного походження.

Так, у сучасній ергонімії Тернополя зростає питома вага власних назв підприємств онімного походження. Найчастіше лексичною базою при творенні сучасної ергонімії Тернополя служать антропоніми, у тому числі й народнорозмовні, емоційно-оцінні їх варіанти та акроніми. Наприклад: "Ксюша" (магазин), "Соломія" (ресторан), "Черчиль" (ресторан), "Наталі" (ресторан), "Борис" (аптека), "У Сергія" (магазин), "Ніколь" (магазин), "Натана" (весільна агенція, магазин), "Надія" (магазин), "Марія" (кафе), "Христина" (магазин), "Галина" (бар), "Руся" (магазин), "Галатєя" (перукарня), "У Василя" (ресторан), "Олеся" (магазин), "Оксана" (бар), "Ігор" (магазин), "Анджеліка" (перукарня), "Софія" (магазин). Значна питома вага антропонімів, у лексичній базі сучасних ергоніміє Тернополя зумовлена, перш за все, прагненням творців власних назв підприємств увіковічити себе чи своїх близьких у назві власного підприємства.

Лексичною базою сучасних власних назв підприємств Тернополя часто слугують різні класи топонімів, а саме: *гідроніми* – "Водограй" (ресторан), "Десна" (магазин), "Джерело" (магазин), "Дністер" (магазин), "Синевір" (бар), "Ріверпул" (нічний клуб); *ойконіми* – "Аляска" (ресторан), Відень (кафе), "Тернопіль" (ресторан), "Київ" (магазин), "Венеція" (кафе), "Тернопіль вечірній" (ресторан), "Техас" (нічний клуб), "Версаль" (готельно-ресторанний комплекс), "Новосілка" (магазин), "Монако" (готель-ресторан), "Галич" (ресторан); *урбаноніми* – "Технополіс" (магазин), "Техносіті" (магазин), "Garden city" (ресторан), "Сіті" (бар); *ороніми* – "Карпати" (магазин), "Говерла" (магазин), "Еверест" (магазин).

Характерно, що варіанти (офіційні форми та гіпокористики) одного антропоніма чи топоніма трансонімізуються в різні ергоніми. Пор.: "Наталі" (ресторан), "Наталка" (магазин), "Наталочка" (магазин), "Натана" (весільна агенція), "Наталія" (магазин), "Натарель" (кафе).

У ролі лексичної бази при творенні сучасної ергонімії Тернополя все частіше використовують *літературно-художні антропоніми та власні назви кінотворів* "Дон Кіхот" (кафе), "Барон Мюнхаузен" (ресторан), "Золотий ключик" (кафе), "Каламбур" (магазин), "Айвенго" (кафе); *міфоніми* – "Орфей" (ресторан), "Гермес" (магазин), "Дора" (магазин); *космоніми* – "Орбіта" (магазин), "Меркурій" (магазин), "Сатурн" (магазин), "Планета" (магазин); *власні морські назви* – "Маяк" (піцерія), "Кают компанія" (ресторан), "Ноїв ковчег" (бар-ресторан), "Палуба" (бар), "Краб" (бар), "Русалка" (магазин).

Американські, рідше західноєвропейські топоніми також нерідко виступають джерелом сучасної ергонімії Тернополя. Наприклад: "Oodji" (магазин), "Сроп" (магазин), "Art-avenue" (ресторан), "Centro" (магазин), "Watsoons" (магазин), "Reserved" (магазин) та ін.

Дивує, що жоден з українських, в тому числі й діалектних космонімів не входить до джерельної бази тернопільської ергонімії, а така багата народна міфонімія Тернополя представлена лише декількома ергонімами: "Дора" (магазин), "Левас" (магазин), "Русалка" (магазин).

Не менш вагомою і значущою частиною у складі джерельної бази сучасної ергонімії Тернополя є різні лексико-семантичні ряди апелятивів. За нашими спостереженнями, найповніше в апелятивній частині джерельної бази сучасної ергонімії Тернополя представлена професійно-виробнича лексика. Саме одиниці цієї лексико-семантичної групи забезпечують характеристичну функцію ергонімів.

Власні назви підприємств Тернополя творяться на базі апелятивних лексем, що позначають виробничу спеціалізацію, сферу діяльності фірми. Загальні назви сировини, виробничих процесів та операцій, кінцевого продукту, верстатів, приладів, деталей, які застосовують чи виготовляють на найменованому підприємстві, також часто стають джерельною базою сучасної ергонімії Тернополя. Наприклад: "Шоколадка" (кафе), "Цукерка" (кафе), "Абриколь" (бильярдна), "Еспрессо" (кафе) та ін.